

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องมาจากระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการตรวจสอบภายใน พ.ศ. 2551 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 106 แห่งระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังการเก็บรักษาเงิน และการนำส่งคลัง พ.ศ. 2551 ตามระเบียบฯ ข้อ 13 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายใน โดยให้ผู้ตรวจสอบภายในกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง ภารกิจงานตรวจสอบภายในเพื่อสนับสนุนการบริหารงานและการดำเนินงานด้านต่างๆ ของส่วนราชการ จัดให้มีการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายใน ให้ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติงานตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานและคู่มือ/แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายในของกรมบัญชีกลาง ผู้ตรวจสอบภายในต้องเสนอแผนการตรวจสอบประจำปีต่อหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาอนุมัติภายในเดือนกันยายนพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาแผนการตรวจสอบภายในให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกระทรวงศึกษาธิการ ภายในสามสิบวันนับจากวันที่ได้รับอนุมัติแผนและผู้ตรวจสอบภายในต้องเสนอรายงานผลการตรวจสอบต่อหัวหน้าส่วนราชการในเวลาอันสมควรหรืออย่างน้อยทุก 2 เดือนนับจากวันที่ดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จตามแผน รวมทั้งติดตามผลการตรวจสอบ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่หน่วยรับตรวจ เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขของหน่วยรับตรวจเป็นไปตามข้อเสนอแนะในรายงานผลการตรวจสอบ ตามระเบียบฯ ข้อ 14 ขอบเขตของการตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมถึง การตรวจสอบวิเคราะห์ รวมทั้งการประเมินความเพียงพอและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการและการบริหารความเสี่ยงของส่วนราชการ โดยประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานในหน้าที่ของหน่วยรับตรวจ เสนอแนะการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง การควบคุม การกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง สอบทานความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลการดำเนินงานและการเงินการคลัง ตรวจสอบระบบการดูแลรักษา และความปลอดภัยของทรัพย์สินของหน่วยรับตรวจ วิเคราะห์และประเมินความมีประสิทธิภาพ ประหยัด คุ่มค่าในการใช้ทรัพยากร (กระทรวงการคลัง, 2551 : 3-5)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้มีการบริหารจัดการแบ่งการบริหารเป็น 6 เขตพื้นที่ 1 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ เขตพื้นที่น่าน เขตพื้นที่ตาก เขตพื้นที่ลำปาง เขตพื้นที่เชียงราย เขตพื้นที่พิษณุโลก และสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร มีสำนักงานอธิการบดีเป็นศูนย์กลางการบริหาร ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในตามระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด ว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2542

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีมติอนุมัติจัดตั้งสำนักงานตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานระดับกองสังกัดสำนักงานอธิการบดี ต่อมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานควบคุมภายใน เป็นหน่วยงานภายในของสำนักงานตรวจสอบภายใน ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารได้วางไว้ตลอดจนเพื่อให้การบริหารทรัพยากรภายในองค์กรเกิดประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, สำนักงานตรวจสอบภายใน, 2554: ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนามีนโยบายการบริหารงานภายใน โดยมีมติสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2550 ณ วันที่ 19 ธันวาคม 2550 ได้เปิดโอกาสให้ 6 เขตพื้นที่ 1 สถาบัน มีความเป็นอิสระทางการเงินอย่างเต็มที่ที่มีอำนาจบริหารจัดการและจัดเก็บรายได้ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นของหน่วยงาน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, สภามหาวิทยาลัย, 2554 : ออนไลน์) ส่งผลให้หน่วยงานตรวจสอบภายในจำเป็นต้องปรับตนเองในฐานะที่เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารทำให้หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและสถานภาพสูงพอที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้อย่างเต็มที่และปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 โดยสำนักงานตรวจสอบภายในมีการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเริ่มมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 จากการดำเนินงานตรวจสอบภายในปีที่ผ่านมา พบว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในยังไม่ครอบคลุมว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ (เศรษฐสุดา ปริษานนท์, 2554: สัมภาษณ์)

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงพิจารณาเห็นควรที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในและศึกษาสถานภาพในปัจจุบันของการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ทั้งนี้ เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อันจะนำไปสู่การพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีการดำเนินงานด้านการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมสำหรับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

1.3 แผนการดำเนินงานและขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1.1 ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน สภาพปัญหา อุปสรรคจากการตรวจสอบภายใน ด้านการดำเนินงานและกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายใน โดยศึกษาถึงกระบวนการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ดังนี้

1. ศึกษาถึงสภาพปัญหา อุปสรรคจากการตรวจสอบภายใน เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพกระบวนการในปัจจุบันเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของการตรวจสอบภายใน
2. ประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 ว่าจากการดำเนินงานตรวจสอบภายในปีที่ผ่านมาเป็นไปตามมาตรฐานฯ และระเบียบฯ ที่กำหนดไว้หรือไม่

1.3.1.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดให้มีการตรวจสอบดูแลการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าสำนักงานตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งสิ้น 16 คน

1.3.2 วิธีการศึกษา

1.3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์บุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดให้มีการตรวจสอบดูแลการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าสำนักงานตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งสิ้น 16 คน จากแนวการสอบถาม โดยจะเป็นคำถามเพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบภายในปีที่ผ่านมา สภาพปัญหา/อุปสรรค การปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สอบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุการทำงาน และอายุประสบการณ์เกี่ยวกับงานตรวจสอบภายใน
- ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบภายในปีที่ผ่านมา สภาพ ปัญหา/อุปสรรค การปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 เพื่อหาแนวทางแก้ไข และพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อไป

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการปฏิบัติการตรวจสอบภายในภาคราชการ และจากหนังสือ วารสาร เอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีผู้วิจัยรวบรวมไว้ เอกสารประกอบการประชุม สัมมนา เอกสารทางวิชาการ และจากสิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์

1.3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. รวบรวมข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้มาจากการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์การปฏิบัติงาน
2. นำมาวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 ที่กำหนดไว้
3. สรุปความแตกต่างการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อหาแนวทางพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาต่อไป

1.4 นิยามศัพท์

การตรวจสอบภายใน หมายถึง การให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษา อย่างเที่ยงธรรม และเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแล อย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ โดยผู้ตรวจสอบภายในขององค์กรจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์เสนอแนะ และให้คำปรึกษาจากกระบวนการตรวจสอบภายในนั้น

กระบวนการตรวจสอบภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย ด้านการดำเนินงาน ได้แก่ กฎบัตร กรอบอัตรากำลัง ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบภายใน การประกันคุณภาพของการตรวจสอบภายใน และด้านกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ การวางแผนการตรวจสอบ การปฏิบัติงานตรวจสอบ และการจัดทำรายงานและติดตามผล

แนวทางการพัฒนาการตรวจสอบภายใน หมายถึง การแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา หมายถึง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ประกอบด้วย 6 เขตพื้นที่ 1 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้มีการบริหารจัดการแบ่งการบริหารเป็น 6 เขตพื้นที่ 1 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ เขตพื้นที่น่าน เขตพื้นที่ตาก เขตพื้นที่ลำปาง เขตพื้นที่เชียงราย เขตพื้นที่พิษณุโลก และสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบแนวทางในการบริหารงานตรวจสอบ การพัฒนาการตรวจสอบภายใน รวมถึงปัญหา อุปสรรค ของหน่วยงานตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา